T 112
80

КРАТКАЯ

ХРОНОЛОГІЯ

ВСЕОБЩЕЙ И РУССКОЙ ИСТОРІИ

М. ОСТРОГОРСКАГО.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПУБЛИЧНАЯ ИСТОРИЧЕСКАЯ БИБЛІОТЕКА РСФСР
№ _____ г.

для III и IV классовъ гимназій и прогимназій
и для низшихъ учебныхъ заведеній.

ОБЪЕДИНЕННАЯ БИБЛІОТЕКА И. К. П.
173279

Четвертое изданіе, съ значительными измѣненіями и дополненіями.

КНИЖНЫЙ МАГАЗИНЪ
ВЪ МОСКВѢ.

Цѣна 25 коп.

ЛИЦЕЙ ЦЕСАРЕВИЧА НИКОЛАЯ

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
Типографія Б. Г. Янпольскаго, Демидовъ пер., домъ № 5.
1878.

313
8019.

Дозволено Цензурою. С.-Петербургъ, 6 Сентября 1878 г.

ХРОНОЛОГІЯ ВСЕОБЩЕЙ И РУССКОЙ ИСТОРІИ.

Древняя Исторія.

НАРОДЫ ДРЕВНЯГО ВОСТОКА

ЕГИПЕТЪ.

Страна. Дѣленіе Египта на три части: *Нижній* или сѣверный Египетъ, *Средній* съ глав. гор. Мемфисъ и *Верхній* или южный съ глав. гор. Ѳивы „сторатныя“.

Божества: *Озирисъ* богъ солнца, *Изида* — луны, *Тифонъ* — пустыни. Обожаніе кивотныхъ: быка *Аписа*, кошекъ, собакъ и пр. Вѣра въ переселеніе душъ. Бальзамированіе мертвыхъ. Муміи.

Памятники египетскіе: пирамиды, катакомбы, обелиски, сфинксы, колоссы, храмы, дворцы (лабиринтъ).

Кастовое устройство. Преобладаніе жрецовъ.

Развитіе наукъ и искуствъ. Письмена—іероглифы.

Древнѣйшее государство въ Мемфисѣ (Менесъ первый царь за 30 вѣковъ до Р. Х.).

XV—XIII в. до Р. Х. Время господства въ Египтѣ ѳивскихъ фараоновъ—самый блестящій періодъ египетской исторіи.

XIV в. **Сезострисъ Великій.**

VII в. Псамметихъ. Нехао. Сношенія съ греками. Развитіе египетской торговли.

VI в. Царь Амазисъ. Обширная морская торговля. Процвѣтаніе Египта.

525. Покореніе Египта Персами (Псамметихъ послѣдній фараонъ).

ЕВРЕИ.

Родоначальникъ евреевъ Авраамъ переселяется изъ Месопотаміи въ землю Ханаанскую (вѣкъ съ 20 до Р. Х.).

Переселеніе евреевъ изъ Ханаана въ Египетъ.

XIV в. Исходъ евреевъ изъ Египта (1325). **Моисей.**

XIII в. Завоеваніе Ханаана (Іисусъ Навинъ).

Время судей (XIII—XI в.): Гедеонъ, Іевай, Самсонъ, Самуилъ.

XI в. Установленіе царской власти.

Саулъ первый царь.

Давидъ. Завоеванія. Учрежденіе столицы въ Іерусалимѣ.

Соломонъ. Построеніе храма іерусалимскаго (1010).

X в. **980.** Распаденіе еврейскаго царства на израильское и іудейское.

VIII в. **722.** Покореніе израильскаго царства Салманассаромъ ассирійскимъ.

VI в. **586.** Покореніе іудейскаго царства Навуходоносоромъ вавилонскимъ. Вавилонское плѣненіе.

538. Освобожденіе евреевъ изъ вавилонскаго плѣна Киромъ персид.

Зависимость евреевъ отъ Персіи, впослѣдствіи отъ Сиріи и наконецъ отъ Рима.

I в. по Р. Х. **70. Разрушеніе Іерусалима** Римлянами.

ФИНИКІЯНЕ.

Финикія-узкая береговая полоса между Средиземнымъ моремъ и хребтомъ ливанскихъ горъ. Рядъ независимыхъ городовъ. Во главѣ каждаго царь, власть котораго ограничена жрецами и богатѣйшими гражданами.

Развитіе въ Финикіи съ древнѣйшихъ временъ торговли и мореплаванія.

Сидонъ и Тиръ важнѣйшіе торговые города.

Распространеніе финикійскихъ колоній по островамъ и берегамъ Средиземнаго моря.

НАРОДЫ ДРЕВНЯГО ВОСТОКА.

Изобрѣтеніе финикіянами азбуки, цифръ, вѣсовъ, монетъ, стекла, пурпуровой краски.

Хирамъ царь тирскій въ XI в. современникъ и союзникъ царя Соломона.

Пигмаліонъ царь тирскій (IX в.).

Основаніе Карѳагена (880). Дидона.

Войны съ ассирійскими царями.

Въ началѣ VI в. Финикія покорена Вавилоніею (Разрушеніе Тира Навуходоносоромъ).

Съ половины VI в. Финикія въ зависимости отъ Персовъ.

Послѣ паденія персидской монархіи Финикія подчинена Александру Македон. (331).

АССИРО-ВАВИЛОНЯНЕ.

Вавилонія въ южной части месопотамской долины между Тигромъ и Евфратомъ; главн. гор. Вавилонъ.

Ассирія по лѣвому берегу Тигра на востокѣ отъ Вавилоніи. Главн. гор. Ниневія.

Нинъ и Семирамида въ Ассиріи (вѣковъ за XIII до Р. Х.)—Подчиненіе ассирійскому владычеству Вавилоніи, Мидіи и Арменіи.

Войны ассирійскихъ царей съ евреями, финикіянами и египтянами.

VIII в. Салманассаръ. Завоеваніе израильскаго царства (722) и Финикіи.

VII в. Постепенный упадокъ Ассиріи.

606. Разрушеніе Ниневіи и паденіе ассирійскаго царства (Сарданапалъ послѣдній царь ассир.).

Возвышеніе Вавилонскаго царства.

VI в. **Навуходоносоръ** (604—561) вавил.

Подчиненіе Финикіи (взятіе Тира послѣ 13 лѣтней осады въ 600 г.)—Покореніе іудейскаго царства (586) и плѣненіе іудеевъ. Завоеванія въ Сиріи.

Процвѣтаніе въ Вавилоніи земледѣлія, торговли, фабричныхъ производствъ (ковры, ткани).

Развитіе наукъ и искуствъ (астрономія, геометрія, скульптура).

Ослабленіе вавилонскаго царства.

538. Покореніе Вавилон. монархіи Персами (Вальтасаръ послѣдній царь вавилонскій).

МИДО-ПЕРСЫ.

Иранъ на востокѣ отъ Ассиріи и Вавилоніи отъ Тигра до Инда.

Мидяне и Персы главные народы Ирана.

Мидія сначала въ зависимости отъ Ассиріи. Освобожденіе отъ ассир. власти и основаніе сильнаго мидійскаго царства (за 7 вѣковъ до Р. Х.) съ столицею Экбатаною.

VI в. При мид. царѣ Астіагѣ Мидія завоевана Персами и на ея мѣстѣ **основана Киромъ персидская монархія (560** до Р. Х.).

Завоеваніе Киромъ Лидійскаго царства (Крезъ).

Покореніе Вавилонскаго царства и освобожденіе іудеевъ изъ плѣна (538).

Подчиненіе Финикіи, Палестины и мало-азіатскихъ грековъ.

Камбизъ (529—522).

Покореніе Египта (525).

Дарій Гистаспъ (522—486).

Внутреннее устройство государства: Раздѣленіе монархіи на 20 сатрапій. „Очи и уши государевы“ для наблюденія за сатрапами.

Походъ въ Скиѳію.

Начало войнъ съ греками.

Постепенный упадокъ персидской монархіи.

330. Завоеваніе Персіи Александромъ Македонскимъ.

ГРЕЦІЯ.

ГРЕЦІЯ.

Страна. Дѣленіе древней Греціи на 3 части: 1) *сѣверную* (Эпиръ съ гор. Додона, Ѳессалія съ горою Олимпъ), 2) *среднюю* или *Элладу* (Аттика съ г. Аѳины, Беотія съ г. Ѳивы, Фокида съ г. Дельфы) и 3) *южную* или *Пелопонесъ* (Лаконія съ г. Спарта, Мессенія, Элида съ рощею Олимпія, Аркадія, Арголида съ г. Аргосъ и Микены).

Пеласги древнѣйшее населеніе Греціи.

Эллины позднѣйшее населеніе (четыре племени: Доряне, Іоняне, Ахеяне и Эоляне).

Религія. Обожаніе различныхъ силъ природы и олицетвореніе затѣмъ въ божествахъ различныхъ свойствъ человѣческихъ. Олимпійскіе боги: *Зевесъ* властитель неба, богъ грома и молніи; *Посейдонъ* повелитель морей: *Аидъ* повелитель подземнаго міра; *Аѳина-Паллада* богиня мудрости; *Аполлонъ* богъ солнца и покровитель наукъ и искуствъ (9 музъ); *Афродита* богиня красоты и любви; *Арей* богъ войны. — Оракулы Зевса въ Додонѣ и Аполлона въ Дельфахъ (жрица пиѳія).

Общественныя игры—олимпійскія и др.

Преданія о переселенцахъ: Кекропсъ и Данай изъ Египта, Кадмъ изъ Финикіи и Пелопсъ изъ Лидіи.

Сказанія о геройхъ: Геркулесъ, Персей, Тезей.

Походъ аргонавтовъ (Язонъ, Медея).

Ѳиванскія войны (Эдипъ, Лай, Іокаста, Этеоклъ и Полиникъ, Антигона).

Троянская война (Менелай, Елена, Парисъ. Походъ Грековъ противъ Трои. Агамемнонъ „предводитель народовъ“, Одиссей „хитроумный“, Ахиллесъ „быстроногій“, Аяксы, Пріамъ, Гекторъ).

XI в. до Р. Х. Передвиженіе племенъ и *начало историческаго періода*.

1100. Завоеваніе Дорянами Пелопонеса.

1068. Вторженіе Дорянъ въ Аттику. Кодръ царь аѳин. Отмѣна царскаго достоинства въ Аѳинахъ. Власть переходитъ къ аристократіи (эвпатридамъ). Архонты правители государства, избир. сперва пожизненно, а потомъ на срокъ.

Въ большей части греческихъ государствъ царская власть отмѣнена и учреждены аристократическія республики.

IX в. **888. Ликургъ въ Спартѣ** и его законодательство.

Госуд. устройство: два царя, герузія, народное собраніе, эфоры. Сословія: спартіаты, періэки и илоты.—Обществ. устройство: образъ жизни, сисситіи, воспитаніе дѣтей.

VIII в. *776. Первая олимпіада и начало греческой эры.*

VII в. Покореніе Спартанцами Мессеніи. Къ началу VI в. Спарта пріобрѣтаетъ первенство *(гегемонію)* въ Пелопонесѣ.

Аѳины. Господство Эвпатридовъ (по уничтоженіи царской власти) и притѣсненіе ими простыхъ гражданъ. Смуты вслѣдствіе этого. Требованіе народомъ писанныхъ законовъ.

Законы Дракона „кровью писанные“ (621).

Отмѣна драконовскихъ законовъ и продолженіе междоусобій.

VI в. **594. Солонъ въ Аѳинахъ и его законы.**

Облегченіе должниковъ. Раздѣленіе всего народа на 4 класса по имуществу. Предоставленіе каждому классу особыхъ правъ и обязанностей.—Госуд. устройство: Народное собраніе (ἐκκλησία), Совѣтъ (βουλή), Ареопагъ. — Воспитаніе юношества.

Борьба демократической партіи съ аристократическою.

560. Пизистратъ предводитель демократической партіи захватываетъ верховную власть (*тираннію*).

Поликратъ тираннъ самосскій современникъ Пизистрата.

Послѣ смерти Пизистрата тираномъ въ Аѳинахъ его сынъ Гиппій.

510. Изгнаніе Гиппія и возстановленіе демократическаго правленія.

Реформы Клисѳена упрочиваютъ демократическое правленіе въ Аѳ.—Введеніе остракизма.

ГРЕЦІЯ.

Греко-персидскія войны.

V в. 500. Возстаніе Милета и малоазіатскихъ греческихъ городовъ противъ Персовъ. Помощь Аѳинянъ.

490. Походъ Персовъ въ Грецію.

» **Сраженіе при Марафонѣ** (Мильтіадъ).

Ѳемистоклъ и Аристидъ въ Аѳинахъ.

Увеличеніе морскихъ силъ Аѳинъ.

480 Нашествіе Ксеркса на Грецію.

Сраженіе у Ѳермопилъ (Леонидъ и 300 Спартанцевъ).

Вторженіе Персовъ въ Аттику. Оставленныя жителями Аѳины раззорены и сожжены.

480. Побѣда греческаго флота **при Саламинѣ** (Ѳемистоклъ). Бѣгство Ксеркса.

479. Остатки персидскаго войска подъ начальствомъ Мардонія разбиты при Платеѣ (Павзаній спарт.).

Гегемонія въ Греціи переходитъ отъ Спарты къ Аѳинамъ.

Союзъ морскихъ государствъ съ Аѳинами во главѣ. Союзническая казна (Аристидъ).

Измѣна Павзанія спарт. и обвиненіе Ѳемистокла въ соучастіи. Изгнаніе Ѳемистокла.

Периклъ въ Аѳинахъ (468—429).

Высшая степень могущества Аѳинъ. Полная зависимость союзниковъ отъ Аѳинъ. Распространеніе аѳин. колоній. Развитіе морской торговли.

Полное развитіе демократіи. Ограниченіе власти ареопага и архонтовъ и усиленіе значенія народнаго собранія.

Великолѣпныя постройки въ Аѳинахъ: Пропилеи, Парѳенонъ, Одеонъ. Статуи Фидія: Зевсъ Олимпійскій и Аѳина-Паллада.

Философъ Анаксагоръ.

Трагикъ Софоклъ.

Соперничество между Аѳинами и Спартою.

Пелопонесская война (431—404). Опустошеніе Аттики спартанцами. Моровая язва въ Аѳинахъ. Смерть Перикла (429). Клеонъ и Бразидъ.

Никіевъ миръ (421).

Алкивіадъ въ Аѳинахъ.

415. Походъ Алкивіада въ Сицилію. Заочное осужденіе Алкивіада и бѣгство его въ Спарту.

Возобновленіе войны между Спартою и Аѳинами. Погибель аѳин. войска въ Сициліи. Побѣды Спартанцевъ (Лизандръ. Пораженіе аѳин. флота при Эгосъ-Потамосѣ). Взятіе Аѳинъ Спартанцами (404) и введеніе въ Аѳинахъ *олигархическаго* правленія вмѣсто демократическаго (30 тирановъ).

Гегемонія снова переходитъ къ Спартѣ.

Она вводитъ во всѣхъ подчиненныхъ ей городахъ олигархію.

Нравственный упадокъ Аѳинъ. Софисты. **Сократъ † 399.**

IV в. Война Спарты съ Персами. Возстаніе греческихъ государствъ противъ спартанской гегемоніи (коринѳская война). Анталкидовъ миръ Спарты съ Персами (387).

Возстаніе Ѳивъ противъ Спарты. **Возвышеніе Ѳивъ.** Эпаминондъ и Пелопидъ. Борьба съ Спартою.

371. Побѣда при Левктрахъ надъ спартанцами.

Побѣдоносные походы Эпаминонда въ Пелопонесъ.

362. Побѣда при Мантинеѣ надъ спартанцами.

Смерть Эпаминонда и упадокъ Ѳивъ.

Возвышеніе Македоніи.

Филиппъ II Македонскій (361—336).

Усовершенствованіе войска (фаланга). Покореніе сосѣднихъ народовъ Ѳракіи и Иллиріи. Вмѣшательство въ дѣла Греціи (священныя войны). Подчиненіе сѣверной Греціи и захватъ греческихъ колоній на сѣверѣ.

ГРЕЦІЯ.—Р. МЪ.

Борьба Демосѳена въ Аѳинахъ противъ Филиппа *(Филиппики)*. Эсхинъ.

Завладѣніе Филиппа Ѳермопилами и вторженіе въ Среднюю Грецію.

338. Сраженіе при Херонеѣ. Конецъ греческой свободы.

Гегемонія переходитъ къ Македоніи.

336 — 323

Александръ Великій Македонскій.

Возстаніе Ѳивъ и разрушеніе ихъ Александромъ Македонскимъ.

Походъ въ Персію.

334. Битва при Граникѣ.

333. — — Иссѣ.

Подчиненіе Малой Азіи, Финикіи (разрушеніе Тира), Іудеи и Египта.

331. Битва при Арбеллахъ.

330. Смерть Дарія и окончательное покореніе персидской монархіи.

327. Походъ Александра В. въ Индію (Таксилъ и Поръ индійскіе цари).

Внутреннее устройство монархіи. Столица въ Вавилонѣ. Построеніе городовъ (Александрія въ Египтѣ и др.), проведеніе дорогъ, каналовъ. Стремленіе сблизить Грековъ съ Персами. Перемѣна въ Александрѣ. Смерть его (323).

Междоусобія полководцевъ Александра В. и распаденіе основанной имъ монархіи. Главныя части: Греція съ Македоніею, Сирія (Селевкиды) и Египетъ (Птоломеи).

РИМЪ.

Дѣленіе древней Италіи на 3 части: 1) *сѣверную* или Галлію предъальпійскую (съ гор. Равенна, Медіоланумъ, Генуа); 2) *среднюю* (Этрурія, Лаціумъ съ г. Римъ и Альба-Лонга, Кампанія, Самніумъ) и 3) *южную* или *Великую Грецію* (Апулія, Бруціумъ).

Первоначальныя народности древней Италіи: 1) Этруски 2) Латины и 3) Сабеллы (Сабиняне, Самниты и др.).

VIII в. **753. Основаніе Рима.**

Ромулъ первый царь римскій.

Нума Помпилій. Установленіе религіозныхъ учрежденій и обрядовъ. Развитіе земледѣлія и ремеслъ.

VII в. Туллъ Гостилій. Разрушеніе Альба-Лонги (Горація и Куріація).

Анкъ Марцій, Тарквиній Приск. Распространеніе римскаго владычества въ Лаціумѣ.

VI в. **Сервій Туллій.** Начало уравненія въ правахъ плебеевъ съ патриціями. Раздѣленіе всего народа по размѣру имущества на 5 классовъ и каждаго класса на центуріи. Учрежденіе comitia centuriata—народныхъ собраній изъ патриціевъ и плебеевъ.

Тарквиній Гордый.

510. Изгнаніе Тарквиніи. **Отмѣна царской власти и установленіе республики** (съ аристократ. правленіемъ). *Сенатъ* изъ патриціевъ—высшее государственное учрежденіе. *Народное собраніе* (comitia centuriata). Два *консула* правители государства подъ надзоромъ сената и предводители на войнѣ.

Коллатинъ и Брутъ первые консулы.

Попытки Тарквиніи возвратить себѣ престолъ. Онъ призываетъ противъ Рима Порсенну (Горацій Коклесъ и Муцій Сцевола).

V в. *Борьба плебеевъ съ патриціями.*

494. Удаленіе плебеевъ на священную гору. Учрежденіе должности **народныхъ трибуновъ** изъ плебеевъ, имѣющихъ право останавливать рѣшенія сената.

Попытка отнять у плебеевъ данныя имъ права. Кориоланъ. Изгнаніе его и война съ Вольсками (Волумнія и Вольтурія).

Требованіе писанныхъ законовъ. Назначеніе **децемвировъ** съ неограниченною властью.

450. Законы XII таблицъ.

Продолженіе борьбы плебеевъ съ патриціями. Постепенное расширеніе правъ плебеевъ.

Р И М Ъ.

IV в. Нашествіе Галловъ (390) Вступленіе Галловъ въ Римъ и осада Капитолія (Манлій). Появленіе Камила и отраженіе Галловъ.

Плебеи домогаются полнаго уравненія въ правахъ съ патриціями.

366. Законы Лицинія о допущеніи плебеевъ къ консульству и къ участію въ общественномъ полѣ.

Распространеніе римскаго владычества въ Италіи.

Война съ Латинами (требующими равныхъ правъ съ рим. гражданами). Консулы Манлій Торкватъ и Децій Мусъ. Сраженіе при Везувіи (340).

Самнитскія войны (343—290). Децій Мусъ Младшій, Курій Дентатъ.

III в. Война съ Тарентомъ и Пирромъ эпирскимъ (280—272). Пораженіе Римлянъ при Гераклеѣ. Посольство Кинеаса въ Римъ. Фабрицій. Побѣда Римлянъ при Беневентѣ. Сдача Тарента.

Скоро затѣмъ (266) покорены и остальные южно-италіанскіе народы.

Распространеніе римскаго владычества внѣ Италіи.

Пуническія войны.

264—241. 1-я пуническая война. Морская побѣда Дуилія (подъемные мосты). Римляне переносятъ войну въ Африку. Регулъ. Окончаніе войны въ пользу Рима. Сицилія—римская „провинція“.

Завоеваніе Карѳагенянами Испаніи (Гамилькаръ Барка).

218—201. 2-я пуническая война. Разрушеніе Аннибаломъ Сагунта. Походъ Аннибала въ Италію чрезъ Пиринеи и Альпы. Пораженія римскихъ армій при Тицинѣ, Требіи (218) и Тразименскомъ озерѣ (217).

216. Пораженіе Римлянъ при Каннахъ (Теренцій Варронъ, Эмилій Павелъ).

Отпаденіе народовъ южной Италіи отъ Рима.

Аннибалъ въ Капуѣ.

212. Взятіе Сиракузъ (Марцеллъ. Архимедъ).

Походъ Сципіона въ Испанію и изгнаніе оттуда Карѳагенянъ.

Перенесеніе войны въ Африку (Массинисса царь нумид.).

202. Сраженіе при Замѣ.

201. Миръ: выдача римлянамъ флота, уплата контрибуціи, обязательство не воевать ни съ кѣмъ безъ позволенія Рима.

II в. до Р. Х. Аннибалъ возбуждаетъ противъ Рима Антіоха III В. Сирійскаго. Неудачная война его съ Римомъ.

183. Смерть Аннибала.

149—146. Третья пуническая война. Разрушеніе Карѳагена—146. (Сципіонъ Эмиліанъ Африканскій Младш.)

148. Покореніе Македоніи.

146. Покореніе Греціи и обращеніе ея въ римскую провинцію подъ именемъ *Ахаіи.*

Оптиматы и пролетаріи. Сосредоточеніе громадныхъ помѣстій въ рукахъ богачей. Обработка полей рабами и вообще замѣна свободнаго труда рабскимъ. Обѣдненіе народа.

Братья Гракхи (Тиберій и Кай). Ихъ предложенія о раздачѣ земельныхъ участковъ бѣднымъ гражданамъ. Борьба противъ нихъ оптиматовъ. Погибель Гракховъ (Тиберій † 133, Кай † 121).

Упадокъ республиканскаго правленія и начало единовластія.

Возвышеніе **Марія** и **Суллы.**

Югуртинская война (112—106).

Нашествіе Тевтоновъ и Кимвровъ; побѣды надъ ними Марія (при Аквахъ Секстіяхъ 102, при Верцеллахъ 101 г.).

I в. до Р. Х. Война съ Митридатомъ В. Понтійскимъ.

Борьба Марія съ Суллою. Бѣгство Марія въ Африку. Возвращеніе Марія. Взятіе имъ Рима. Казни оп-

Р И М Ъ.

тиматовъ. 7-е консульство Марія и смерть его.

Окончаніе Суллою войны съ Митридатомъ. Возвращеніе его въ Римъ и расправа съ маріанцами. **Сулла—безсмѣнный диктаторъ** († 78)

Возвышеніе **Помпея**. Усмиреніе возстанія гладіаторовъ (Спартакъ) и морскихъ разбойниковъ.—Окончательное пораженіе Митридата В. — Подчиненіе Риму Сиріи, Палестины и Малой Азіи.

Заговоръ Катилины (62). Цицеронъ.

60. Первый тріумвиратъ (Помпей, Юлій Цезарь и Крассъ).

Юлій Цезарь въ Галліи (58—50). Покореніе заальпійской Галліи. Походы противъ Германцевъ и въ Британію.

Борьба Цезаря съ Помпеемъ. Вступленіе Цезаря съ войскомъ въ Италію. Переходъ чрезъ Рубиконъ. Удаленіе Помпея въ Грецію. Цезарь овладѣваетъ Римомъ и Испаніею. Цезарь въ Греціи.

48. Сраженіе при Фарсалѣ. Помпей спасается въ Египетъ и тамъ убитъ. Цезарь въ Египтѣ.

Усмиреніе Фарнака понт. (veni, vidi, vici).

Цезарь—пожизненный диктаторъ.

44. Смерть Цезаря (Кассій, Юній Брутъ).

43. Второй тріумвиратъ (Октавіанъ, Антоній и Лепидъ).

Борьба съ остатками республиканской партіи. Сраж. при Филиппи (42).

Антоній въ Египтѣ (Клеопатра).

Борьба Октавіана съ Антоніемъ.

30. Битва при Акціумѣ. Пораженіе Антонія и Клеопатры. Обращеніе Египта въ римскую провинцію.

30—14 по Р. Х. **Августъ** (Октавіанъ) единодержавный правитель римскаго государства. **Римъ—имперія.**

Водвореніе порядка въ имперіи. Заботы о провинціяхъ. Сооруженія въ Римѣ (Пантеонъ). Агриппа и Меценатъ совѣтники Августа.

Писатели: Виргилій (Энеида), Горацій (оды, сатиры), Овидій (Метаморфозы), Титъ Ливій (Исторія римская).

Рождество Іисуса Христа (на 30 году царствованія Августа).

Войны съ Германцами. Пораженіе Вара въ Тевтобургскомъ лѣсу (9 по Р. Х.).

Императоры изъ дома Августа:

Тиберій († 37). Побѣды Германника надъ Германцами. Подозрительность Тиберія и казни за оскорбл. величества.

Каллигула († 41), Клавдій († 54).

Неронъ († 68). Вліяніе Сенеки въ первое время. Умерщвленіе Нерономъ Сенеки, матери своей Агриппины. Пожаръ въ Римѣ. Первое гоненіе на христіанъ (64).

70. Веспасіанъ († 79) начинаетъ собою рядъ хорошихъ императоровъ.

70. Разрушеніе Іерусалима.

Титъ († 81). Изверженіе Везувія.

II в. **Траянъ** (98—117) «optimus». Завоеваніе Дакіи. Побѣды надъ Парѳянами.

Адріанъ (117—138),

Антонинъ Пій († 161).

Маркъ Аврелій Философъ († 180).

Послѣ Марка Аврелія наступаетъ *время господства солдатъ* (180—270), безпрерывно возводящихъ и свергающихъ императоровъ. Междоусобія правителей провинцій. Нападенія германскихъ народовъ и др.

Замѣчательнѣйшіе императоры этого времени: Септимій Северъ († 211) и Александръ Северъ († 235).

Діоклетіанъ (285—305). Раздѣленіе имперіи на 4 части съ особымъ правителемъ въ каждой.

IV в. Междоусобія соправителей Діоклетіана.

306—337. Константинъ Великій возстановляетъ единодержавіе (324).

Христіанская религія дѣлается господствующею.

Заботы Константина объ устройствѣ христіанской церкви, построеніе храмовъ, освобожденіе духовенства отъ податей и надѣлъ его землею.

Р И М Ъ.

325. Вселенскій соборъ въ Никеѣ для прекращенія аріанской ереси.

Перенесеніе столицы въ Византію (Константинополь).

Внутреннее устройство государства. Закрытіе сената. Уничтоженіе избирательныхъ должностей. Отнятіе у гражданскихъ начальниковъ военной власти. Раздѣленіе имперіи на префектуры—намѣстничества, префектуръ на діоцезы—области, областей на провинціи.

Юліанъ Отступникъ († 363). Попытка возстановить язычество.

395. По смерти Θеодосія Великаго **римская имперія раздѣляется на западную и восточную.**

V в. Безпрерывные набѣги на западную римскую имперію германскихъ народовъ.

Постепенное занятіе германскими народами провинцій западной римской имперіи.

476. Паденіе западной римской имперіи.

ПРИБАВЛЕНІЯ.

I. Величайшія монархіи древности.

1. Персидская монархія.

560 до Р. Х. Основаніе персидскаго царства Киромъ.
Покореніе Киромъ Мидіи, Лидіи, Ассиро-Вавилоніи, Финикіи, Палестины и мало-азіатскихъ грековъ.
Завоеваніе Камбизомъ Египта (525)
330. Персидская монархія разрушена Александромъ Македонскимъ.

2. Македонская монархія.

Филиппъ подчиняетъ Македоніи сосѣдніе народы Θракіи и Иллиріи и приморскіе греческіе города, Θессалію, а затѣмъ (послѣ херонейской битвы) и всю Грецію.
Александръ В. макед. покоряетъ всю персидскую монархію (собственно Персію, Мидію, Ассиро-Вавилонію, Палестину, Финикію, Малую Азію, Египетъ и пр.) и Индію до р. Гифазиса.
Послѣ смерти Александра В. основанная имъ монархія распадается. Главныя части: Македонія съ Грецією, Сирія, Египетъ. Всѣ эти государства впослѣдствіи покорены Римлянами.

3. Римская имперія.

753. Основаніе Рима.
VIII—V в. Подчиненіе Лаціума.
IV в. Завоеваніе средней Италіи.
III в. „ южной Италіи, Сициліи, Сардиніи и Корсики.
„ Завоеваніе Верхней Италіи (Галліи предъальпійской).
„ Подчиненіе Испаніи.
148. Покореніе Македоніи
146. Покореніе Греціи.
146. „ Карѳагена.
64. „ Малой Азіи, Сиріи и Палестины.
50. „ Галліи заальпійской.
30. „ Египта.
I в. по Р. Х. Покореніе Британіи.
395. Распаденіе римской имперіи на восточную (Балканскій полуостровъ, провинціи передней Азіи и Египетъ) и западную (Италія, Испанія, Галлія, Британія и сѣв. Африка).
476. Паденіе западн. рим. имперіи.

II. Замѣчательнѣйшіе писатели, ораторы и философы древности.

греческіе:

Поэты: Гомеръ (Иліада и Одиссея) за X в. до Р. Х.
Эзопъ баснописецъ въ VI в.
Эсхилъ, Софоклъ и Эврипидъ (трагедіи) въ V в.
Аристофанъ (комедіи) въ V в.
Пиндаръ (оды) въ V в.
Историки: Геродотъ, Ѳукидидъ и Ксенофонтъ въ V в.
Ораторъ Демосѳенъ въ IV в.
Философы: Анаксагоръ въ V в.
Сократъ въ V в. († 399).
Платонъ въ IV в.
Аристотель въ IV в.

римскіе:

Поэты: Горацій (оды, сатиры) въ I в.
Виргилій (Энеида) въ I в.
Овидій (Метаморфозы) въ I в.
Ювеналъ (сатиры) во II в. по Р. Х.
Историки: Юлій Цезарь въ I в.
Саллюстій Криспъ въ I в.
Корнелій Непотъ въ I в.
Титъ Ливій въ I в.
Тацитъ во II в. по Р. Х.
Плутархъ во II в. по Р. Х.
Ораторъ Цицеронъ въ I в. до Р. Х.
Юристы: Гай во II в. по Р. Х.
Папиніанъ во II и III в.
Ульпіанъ въ III в.

III. Божества греко-римскаго міра.

Юпитеръ (Зевесъ) отецъ боговъ и людей.
Юнона (Гера), жена Юпитера, богиня земли.
Нептунъ (Посейдонъ), братъ Юпитера богъ моря.
Плутонъ (Аидъ), братъ Юпитера, богъ подземнаго міра.
Сатурнъ (Хроносъ) богъ времени.
Аполлонъ (Фебъ) богъ солнца и покровитель искусствъ.
Марсъ (Арей) богъ войны.
Меркурій (Гермесъ) посланникъ боговъ и богъ торговли и воровъ.
Венера (Афродита) богиня красоты и любви.
Минерва (Аѳина-Паллада) богиня мудрости.
Діана (Артемида) богиня охоты и луны.
Церера (Деметра) богиня плодородія.
Вулканъ (Гефестъ) богъ художествъ.
Вакхъ (Діонисій) богъ вина и веселья.
Ганимедъ и Геба прислужники боговъ.
Эолъ богъ вѣтровъ.
Морфей богъ сна.
Ѳемида богиня правосудія.
Панъ и Сильванъ боги стадъ и лѣсовъ.
Немезида богиня мщенія.
Аврора (Эосъ) богиня зари.
Фатумъ (Ананке)—рокъ, предопредѣленіе.

Средняя Исторія.

375. Начало великаго переселенія народовъ. Появленіе Гунновъ въ Европѣ.

Нашествіе Вестъ-Готовъ на Италію. Взятіе Аларихомъ Рима (410).

Постепенное занятіе римскихъ провинцій германскими народами: въ юго-восточной Галліи основывается *бургундское* государство, въ юго-западной Галліи и сѣверной Испаніи—*вестъ-готское*, въ сѣверной Африкѣ—*вандальское*, въ Британіи—*англосаксонское*.

Владѣнія западной римской имперіи составляютъ только Италія и часть Галліи.

Нашествіе Гунновъ (Аттила).

451. Каталаунская битва. (Аэцій).

452. Вторженіе Аттилы въ Италію остановлено папою Львомъ I.

476. Сверженіе Ромула Августула Одоакромъ и **паденіе западной римской имперіи.**

ИТАЛІЯ.	ГАЛЛІЯ.	ВИЗАНТІЯ.
V в.		V в.
Герулы господствуютъ въ Италіи (Одоакръ).	**Хлодвигъ** (изъ семьи *Меровинговъ*) **основатель франкской монархіи** († 511) соединяетъ подъ своею властью отдѣльныя франкскія племена и завоевываетъ части Галліи, занятыя другими народами (Римлянами, Аллеманами, Вестъ-Готами и др.).	Восточная римская или византійская имперія (отдѣленная отъ западной послѣ смерти Θеодосія В. въ 395 г.) продолжаетъ независимое существованіе свое и послѣ паденія западной римской имперіи (въ 476 г.).
493. Теодорихъ В. побѣждаетъ Одоакра и основ. *остъ-готское* государство.	496. Крещеніе Хлодвига и Франковъ (Клотильда).	
VI в.		VI в.
Италія завоевана у Остъ-Готовъ Византіею. (Равенна столица визъ, намѣстника—экзарха).	Междоусобія	**527—565 Юстиніанъ В.**
Сѣверная Италія завоевана у Грековъ *Лонгобардами* (568). Альбоинъ.	въ семьѣ	Завоеваніе Вандальскаго царства и отнятіе Италіи у Остъ-Готовъ (Велизарій. Нарзесъ).
Папа Григорій Великій. Возвышеніе значенія папства. Распространеніе христіанства между германскими народами. **Августинъ** просвѣтитель Англосаксовъ	Меровинговъ.	Нападенія Персовъ (Хозрой I).
	Ничтожество королей	Изданіе сборника римскихъ законовъ—*corpus juris civilis* (Трибоніанъ).
	изъ дома Меровинговъ.	Постройки въ Константинополѣ (Софійскій соборъ). — Введеніе шелководства.

Италія и Германія.	ФРАНЦІЯ.	ВИЗАНТІЯ и АРАБЫ.
VII в.	Управленіе государствомъ переходитъ въ руки *палатныхъ меровъ* или *майордомовъ*.	Войны Византіи (императоръ Гераклій) съ Хозроемъ персидскимъ. VII в. **Магометъ** (род. въ 570 г., † 632) въ Аравіи основ. новой религіи (исламъ). Магометъ объявляетъ себя пророкомъ. Враждебное отношеніе къ нему жителей Мекки. **622. Бѣгство Магомета въ Мединy.** *Начало магометанской эры.* Взятіе Мекки. Распространеніе оружіемъ новаго ученія по Аравійскому полуострову и соединеніе всѣхъ арабскихъ племенъ въ одно государство. При преемникахъ Магомета—*халифахъ* завоеваны Персія, Сирія и Палестина (Іерусалимъ халифомъ Омаромъ въ 637 г.), Египетъ и весь сѣверный берегъ Африки. Распаденіе магометанъ на двѣ религіозныя секты—шіитовъ и суннитовъ. Халифы изъ дома Оммайядовъ (столица Дамаскъ). Попытки халифовъ овладѣть Константинополемъ („греческій огонь“).
VIII в.	**711. Вторженіе Арабовъ въ Испанію.** Побѣда надъ Вестъ-готами при Хересъ де ла Фронтера. Разрушеніе Вестъ-готскаго государства и основаніе испанскаго халифата. VIII в.	
Распространеніе христіанства въ Германіи Бонифаціемъ.	**732. Вторженіе Арабовъ во Францію.** Карлъ Мартеллъ побѣждаетъ ихъ между Пуатье и Туромъ.	
754. Образованіе папской области и начало свѣтской власти папъ.	**752. Сверженіе Меровинговъ. Пипинъ Короткій** начинаетъ династію *Карловинговъ*. **768-814. Карлъ В.**	Преслѣдованіе иконопочитателей въ Византіи (Левъ Исаврianинъ).
Завоеваніе Карломъ В. Лонгобардскаго государства въ сѣверной Италіи.—Войны Карла В. съ Саксами (Видекиндъ). Крещеніе Саксовъ.—Завоеваніе Карломъ В. сѣверной Испаніи (Роландъ). Внутреннее устройство государства. Раздѣленіе монархіи на графства и маркграфства. Покровительство наукамъ и искусствамъ (Алькуинъ). Учрежд. школъ. Постройки. Поощреніе сельск. хозяйства.		Халифы изъ дома Абассидовъ (столица Багдадъ).
800. Карлъ В. императоръ священной римской имперіи.		**786—809. Гарунъ-аль-Рашидъ** халифъ багдадскій. Время высшаго могущества халифата, процвѣтанія торговли и промышленности, развитія наукъ и искусствъ.

ИТАЛІЯ и ГЕРМАНІЯ.	ФРАНЦІЯ.	АНГЛІЯ.	РУСЬ и СЛАВЯНЕ.
IX в.	Людовикъ Благочестивый.	Семьянглосаксонскихъ государствъ, основанныхъ въ Британіи въ V в., соединены въ одно кор. Эгбертомъ (827).	IX в.
843. Распаденіе монархіи Карла В. между его внуками. Лотарь получаетъ Италію, Людовикъ Германію, Карлъ Лысый—Францію.			**Свв. Кириллъ и Меѳодій** первоучители славянскіе. — Изобрѣтеніе славянской азбуки и переводъ священнаго писанія и богослужебныхъ книгъ на славянскій языкъ.
Усиленіе вассаловъ и образованіе главными изъ нихъ совершенно независимыхъ герцогствъ и графствъ (саксонское, франконское, баварское, швабское—въ Германіи; Ильдефрансъ, Фландрія, Бургундія, Нормандія—во Франціи).		Набѣги Норманновъ. Почти вся Англія во власти Датчанъ. **871 — 900 Альфредъ В.** Освобожденіе Англіи отъ Датчанъ. Внутреннее устройство государства.	Крещеніе Болгаріи (861), Моравіи и Чехіи.
			862. Начало Руси. **Рюрикъ** († 879). Аскольдъ и Диръ въ Кіевѣ.
Набѣги на Германію	Набѣги норманновъ.		879—912. **Олегъ.** Завладѣніе Кіевомъ и перенесеніе туда столицы.
X в.	Норманновъ, Славянъ и Венгровъ.		X в.
Прекращеніе династіи Карловинговъ въ Германіи и установленіе избирательной формы правленія.			Походъ Олега въ Грецію.
919. **Генрихъ Птицеловъ** въ Германіи. Борьба съ Венграми и побѣда надъ ними при Мерзебургѣ.	Слабость послѣднихъ Карловинговъ.		912—945. **Игорь.**
936—973. Оттонъ Великій. Окончательное пораженіе Венгровъ. Присоединеніе къ Германіи сѣв. Италіи (962) и принятіе герман. королемъ титула **императора священной римской имперіи.**			957. Крещеніе **Ольги.** 957—972. **Святославъ.** Разрушеніе козарскаго царства. Завоеваніе дунайской Болгаріи. Борьба съ Византіею (импер. визан. Іоаннъ Цимисхій). Введеніе христіанства въ Польшѣ (965).
	987. Гуго Капетъ начин. династію **Капетинговъ**		**980 — 1015 Владиміръ Святой.** **988. Крещеніе Руси.** Бракъ Владиміра съ царевною Анною.

ИТАЛІЯ и ГЕРМАНІЯ.	ФРАНЦІЯ и АНГЛІЯ.	Р У С Ь.
XI в.		Междоусобія сыновей Владиміра Св. (Святополкъ Окаянный, Борисъ и Глѣбъ). XI в.
	Слабость первыхъ Капетинговъ. Могущество феодальныхъ владѣтелей, совершенно почти независимыхъ отъ королей.	**1019—1054. Ярославъ Мудрый.** Основаніе новыхъ городовъ. Распространеніе христіанства на сѣверѣ и просвѣщенія. Начало монашества на Руси. Изданіе «русской правды».
Папа Левъ IX. **1054. Окончательное раздѣленіе церквей.**		
Импер. **Генрихъ IV** (1054—1106).	Прекращеніе въ Англіи дома Альфреда В. (1066). Гаральдъ провозглашенъ королемъ. Вильгельмъ герцогъ нормандскій оспариваетъ у него престолъ.	**1054 — 1238. Удѣльный періодъ.**
Папа **Григорій VII** (1073—1085). Запрещеніе браковъ духовенству, отмѣна симоніи и инвеституры.	**1066. Пораженіе англосаксовъ при Гастингсѣ.** Вся Англія покорена Норманнамъ.	Междоусобія сыновей и внуковъ Ярослава Мудраго (Изяславъ I, Святославъ, Всеволодъ, Святополкъ II, Олегъ Черниговскій).
Борьба Генриха IV съ Григоріемъ VII. Отлученіе Генриха отъ церкви. 1077. Униженіе Генриха въ Каноссѣ. Возобновленіе борьбы между Генрихомъ и папою. Взятіе Генрихомъ Рима и бѣгство Григорія VII.	**Вильгельмъ Завоеватель** (1066—1087). Введеніе феодальной системы въ Англіи. Отнятіе Вильгельмомъ у Англосаксовъ ихъ поземельной собственности и раздача ея въ лень норман. баронамъ и духовенству.	Набѣги Половцевъ.
Начало крестовыхъ походовъ. Проповѣдь Петра Амьенскаго. Папа Урбанъ. Соборъ въ Клермонѣ (1095). Походъ Вальтера Голяка. **1096. Первый крестовый походъ** (Готфридъ бульонскій, Раймундъ тулузскій, Танкредъ). **1099. Взятіе Іерусалима крестоносцами.** Основаніе Іерусалимскаго королевства.		1097. Любечскій съѣздъ. Ослѣпленіе Василька.
XII в.		1111. Побѣда русскихъ князей надъ Половцами при Салѣ. XII в.
Продолженіе борьбы между императорами и папами. 1122. Вормскій конкордатъ.		**1113—1125. Владиміръ Мономахъ.** Водвореніе спокойствія на Руси. Побѣдоносные походы въ половецкую землю.

ИТАЛІЯ и ГЕРМАНІЯ.	ФРАНЦІЯ.	АНГЛІЯ.
XII в. Династія *Гогенштауфеновъ* въ Германіи (съ 1137).	Усиленіе городскихъ общинъ. Въ союзѣ съ ними короли борются съ феодалами и постепенно увеличиваютъ свои родовыя владѣнія.	XII в.
Борьба *гвельфовъ* и *гибелиновъ* въ Германіи. Папы на сторонѣ гвельфовъ; образованіе и въ Италіи партій гвельфовъ и гибелиновъ.		
1147. Второй крестовый походъ.		
1152—1190. Фридрихъ Барбаруса.		Династія *Плантагенетовъ* (съ 1154 г.)
Борьба Барбарусы съ Ломбардскими городами и съ папами.		
Усмиреніе гвельфовъ (Генрихъ Левъ).	**Филиппъ II Августъ** (1180—1223).	**Ричардъ I Львиное Сердце.**
1189. Третій крестовый походъ.		
XIII в. **Папа Иннокентій III В.** 1202. Четвертый крестовый походъ.		Іоаннъ Безземельный. XIII в. 1215. **Великая хартія вольностей.**
Имп. **Фридрихъ II** († 1250). Борьба съ папами.—Возобновленіе борьбы гвельфовъ съ гибелинами.	**Людовикъ IX Святой** (1226—1270) Укрѣпленіе неограниченной королевской власти. Уничтоженіе феодальнаго самоуправства. Установленіе правильныхъ судовъ. Крестовые походы Людовика IX (въ 1248 г. и въ 1270 г.).	
Рудольфъ *Габсбургскій* имп. германц. (1273—1291). Возстановленіе спокойствія въ имперіи. Усмиреніе феодаловъ.	Филиппъ IV Красивый (1285—1314).	1265. **Начало парламента** въ Англіи съ представителями отъ всѣхъ сословій.

Византія и Крестоносцы.	Р У С Ь.
XII в.	XII в.
Основаніе духовно-рыцарскихъ орденовъ Тампліеровъ и Іоаннитовъ.	Возобновленіе княжескихъ междоусобій (Мономаховичи и Ольговичи).
	Распаденіе Руси на нѣсколько отдѣльныхъ независимыхъ княжествъ (кіевское, черниговское, рязанское, полоцкое, суздальское, галицкое и др.).
1147. Второй крестовый походъ (Людовика VII франц. и Конрада III Гогенштауфена).	Возвышеніе суздальскаго княжества (г. Москва основ. около 1147 г.).
	Борьба суздальскихъ князей за кіевскій великокняжескій престолъ. — Юрій Долгорукій и Изяславъ II кіевскій. Андрей Боголюбскій беретъ Кіевъ приступомъ (1169) и утверждаетъ первенство суздальскаго княжества. Великокняжескій престолъ перенесенъ во Владиміръ на Клязьмѣ.
Іерусалимъ завоеванъ султаномъ Саладиномъ.	1174. Убіеніе Андрея Боголюбскаго. Суздальское княжество переходитъ къ Всеволоду III Большое Гнѣздо.
1189. Третій крестовый походъ (Фридрихъ Барбаруса, Филиппъ II Августъ и Ричардъ Львиное Сердце).	Усиленіе Новгорода. Вѣчевое правленіе. Завоеванія Новгородцевъ на сѣверѣ Россіи (ушкуйники, повольники). Развитіе новгородской торговли. Участіе въ Ганзѣ (съ половины XIII в.).
XIII в.	XIII в.
4-ый крестовый походъ (1202). Завоеваніе крестоносцами Византіи и основаніе *Латинской имперіи* (1204).	Борьба Новгорода съ суздальскими князьями.
	1224. Вторженіе Татаръ. **Битва при Калкѣ.**
	1238. **Нашествіе Батыя.** Разореніе рязанскаго княжества, суздальскаго. Битва при Сити (1238). Опустошеніе южной Руси. Взятіе Кіева приступомъ (1240).
	Основаніе Татарами на берегу Волги *Золотой* или *Кипчакской орды* и начало господства ихъ надъ русскою землею.
	Русскіе князья въ Ордѣ. Ярославъ Всеволодовичъ поставленъ велик. княземъ. Мучен. смерть Михаила Черниг.
	Набѣги Литовцевъ. — Вторженіе Шведовъ и ливонскихъ рыцарей (Меченосцевъ). Побѣды надъ ними Александра Ярославича:
	1240. Невская побѣда (надъ Шведами).
Крестовый походъ Людовика IX Св. (1248).	**1242. Ледовое побоище** (на льду Чудскаго оз. съ Меченосцами).
1261. Михаилъ Палеологъ изгоняетъ латинцевъ и возстановляетъ визант. имперію.	1263 † Александръ Невскій.
Крестовый походъ Людовика IX Св. (1270).	Даніилъ Романовичъ князь галицкій † 1264.
	Усиленіе Литвы (Миндовгъ.)

ІТАЛІЯ и ГЕРМАНІЯ.	Ф Р А Н Ц І Я.	А Н Г Л І Я.
XIV в.	Борьба папы Бонифація VIII съ Филиппомъ IV Краснвымъ. Побѣда Филиппа. Новый папа Климентъ подчиняется во всемъ Филиппу. Перенесеніе папскаго престола изъ Рима въ Авиньонъ (1308).	XIV в.
1308. Возстаніе швейцарцевъ противъ австрійскихъ герцоговъ (Вильгельмъ Телль). **Образованіе швейцарской республики.**	Прекращеніе старшей линіи Капетинговъ и вступленіе на престолъ младшей линіи—*Валуа*.	
1347 — 1378. **Карлъ IV** *Люксембургскій* импер. герман.	Притязанія англійскаго короля Эдуарда III на французскій престолъ.	
1356. Золотая булла (избраніе императора семью курфюрстами; предоставленіе курфюрстамъ полной самостоятельности въ ихъ владѣніяхъ).	**Столѣтняя война.** Побѣды надъ Французами Эдуарда Чернаго Принца. Побѣды Бертрана Дюгеклена надъ Англичанами.	
XV в. Появленіе 3 папъ. Великій расколъ въ зап. церкви. Импер. Сигизмундъ (†1437). Проповѣдь Іоанна Гусса. Констанцкій соборъ (1414-18) **1415. Сожженіе Гусса.** Гусситскія войны (Янъ Жишка).	Неудачи Французовъ. Англичане завоевываютъ большую часть Франціи.	XV в.
Изобрѣтеніе книгопечатанія Гутенбергомъ.	Осада Орлеана. **Іоанна д'Аркъ.** Освобожденіе Орлеана отъ осады. Побѣды надъ англичанами и коронація Карла VII въ Реймсѣ. Плѣнъ Іоанны д'Аркъ. Сожженіе ея (1431).	
Начало **эпохи возрожденія наукъ и искуствъ.** Распространеніе сочиненій греческихъ писателей, собираніе памятниковъ древняго искуства. Учрежденіе академій, библіотекъ, музеевъ.— Развитіе архитектуры, живописи и скульптуры. Медичи во Флоренціи.	1461—1483. **Людовикъ XI.** Полное торжество королевской власти и паденіе феодализма. Борьба съ Карломъ Смѣлымъ Бургундскимъ.	**Война Алой и Бѣлой розы.** Междоусобія Ланкастерской и Іоркской линій, Генрихъ VI Ланкастеръ, жена его Маргарита Анжуйская. Эдуардъ IV Іоркскій. Ричардъ III. Побѣда надъ нимъ Генриха *Тюдора*.

Пиринейскій полуостровъ.	Славяне, Византія и Турки.	Р У С Ь И Л И Т В А.
XV в.		XIV в.
Постепенное завоеваніе владѣній Мавровъ христіанскими государями.	Турки-Османы (Османъ) завоевываютъ Малую Азію.	1315—1340. **Гедиминъ** князь литовскій. Подчиненіе имъ кіевской, волынской и черниговской земель. Вильно—столица русско-литовскаго княжества.
		Усиленіе московскаго княжества.
	1333—1370. Казиміръ III В. польск.	**1328—1341. Иванъ Даниловичъ Калита** князь московскій первый «собиратель русской земли». Увеличеніе московскаго княжества. Поддержка хановъ Золотой Орды. Перенесеніе въ Москву митрополичьяго престола (Св. Петръ). *Москва дѣлается главою Руси.*
Аррагонія и Кастилія сильнѣйшія христіанскія государства въ Испаніи.	Стефанъ VI Душанъ серб. (1335—1355).	**1363—1389. Димитрій Донской.** Митрополитъ Св. Алексѣй. Нашествіе Мамая.
	Утвержденіе Турокъ на Балканскомъ полуостровѣ (Султанъ Мурадъ I).	**1380. Куликовская битва.** Нашествіе Тохтамыша.
	Безуспѣшная борьба противъ него славян. государствъ.	**1386.** Бракъ литов. князя **Ягайло** съ Ядвигою кор. польскою. **Крещеніе Литвы** и соединеніе Литвы съ Польшею.
	1389. Коссовская битва и паденіе южно-славянскихъ государствъ.	Василій I Дмитріевичъ († 1425). Нашествіе Тамерлана. Витовтъ († 1430) князь литовскій.
XV в.	Султанъ Баязетъ продолж. завоеванія, но остановленъ Тамерланомъ. Битва при Ангорѣ (1405).	XV в.
Открытія Португальцевъ (Принцъ Генрихъ Мореплаватель).		Василій II Темный (1425—1462).
		Борьба съ Дмитріемъ Шемякою и его братьями (послѣднее междоусобіе за великокняжескій престолъ).
1479 — 1515. Фердинандъ Католикъ и Изабелла въ Испаніи.	**1453. Завоеванія Константинополя Турками** и основаніе на мѣстѣ Византіи турецкой имперіи.	**1462—1505. Иванъ III Васильевичъ.**
1492. Взятіе Гренады.		Покореніе Новгорода Великаго (1478).
1492. Открытіе Америки.		**1480. Сверженіе татарскаго ига.**
		Бракъ Ивана III съ Софьею Палеологъ (1472). Сношенія съ западною Европою. Перемѣна въ образѣ жизни вел. князя.
		Присоединеніе удѣловъ къ Москвѣ (Твери и др.).

ИСПАНІЯ и ИТАЛІЯ.	ФРАНЦІЯ.	Англія и Скандинавія.
XVI в.		XVI в.
Италіянскія войны (между Фердинандомъ Католикомъ испанскимъ и Людовикомъ XII франц.).		Генрихъ VIII (1509—1547) въ Англіи.
1516—1556. **Карлъ I** испан. (съ 1520 также и императоръ германскій).	**Францискъ I** (1515—1547) Походъ въ Италію. Завладѣніе Миланскимъ герцогствомъ (Баярдъ «рыцарь безъ страха и упрека»).	
Борьба между Карломъ I и Франциской I (за Италію и Бургундское герцогство).		Христіанъ II датскій. Возстаніе Шведовъ противъ Даніи.
Изгнаніе Французовъ изъ Милана. Походъ Франциска въ Италію. Миланъ снова занятъ Французами. Сраженіе при Павіи и плѣнъ Франциска. Заключеніе мира въ Мадридѣ (1525).		**1520. Стокгольмская кровавая баня.** Возстаніе въ Швеціи подъ предводительствомъ Густава Вазы. Независимость Швеціи.
Возобновленіе войны между Карломъ и Франциской.		**Густавъ Ваза** король шведскій (1523—1560).
По миру въ Крепи (1544) Карлъ отказ. отъ Бургундіи, а Францискъ I отъ Италіи.		**Введеніе реформаціи въ Швеціи** (1527).
1540. Основаніе ордена іезуитовъ (Игнатій Лойола) для поддержки католической церкви и борьбы съ реформаціею.	Распространеніе реформаціи (по ученію Кальвина). Преслѣдованія протестантовъ *(гугенотовъ)*.	**Введеніе реформаціи въ Англіи** (1534). Учрежденіе *англиканской* или *епископальной* церкви.

ГЕРМАНІЯ.

XVI в.

Имп. Максиміліанъ (1493—1519).

1517. Начало реформаціи. Мартинъ Лютеръ (род. въ 1583 г., † 1546).—Борьба Лютера противъ индульгенцій (95 тезисовъ). Диспутъ въ Лейпцигѣ съ Экомъ. Сожженіе въ Виттенбергѣ папской буллы.

Фридрихъ Мудрый курфюрстъ саксонскій покровитель Лютера.

1520—1556. Карлъ V имп. герм.

1521. Вормскій сеймъ. Лютеръ на сеймѣ. Объявленіе его еретикомъ.

Лютеръ въ Вартбургѣ. Переводъ библіи на нѣмецкій языкъ.

Возвращеніе Лютера въ Виттенбергъ. Устройство новой церкви (изъ таинствъ удержаны только крещеніе и причащеніе; отмѣна почитанія иконъ и мощей; уничтоженіе монашества и безбрачія духовенства; богослуженіе на нѣмецкомъ языкѣ).

Меланхтонъ главный сотрудникъ Лютера.

Распространеніе реформаціи по всей сѣверной Германіи.

Кальвинъ († 1561) въ Женевѣ основ. *реформатскую* церковь (отверженіе иконъ, крестовъ и всѣхъ внѣшнихъ принадлежностей церкви; въ церковной іерархіи одинъ только санъ священника; празднованіе только воскресенья).

Борьба сѣверной Германіи *(протестантской)* съ южною (католическою).

1555. Аугсбургскій религіозный миръ (предоставленіе протестантамъ свободы вѣроисповѣданія).

РОССІЯ.

XVI в.

1505—1533. **Василій III.**

1510. **Паденіе Пскова.** Уничтоженіе вѣчеваго устройства и присоединеніе къ москов. владѣніямъ.

1523. Конецъ удѣламъ (присоединеніе послѣдняго удѣльнаго княжества—Рязанскаго).

Начало набѣговъ крымскихъ хановъ.

1533—1584. Иванъ IV Грозный.

Правленіе бояръ въ малолѣтство Ивана IV. Шуйскіе и Бѣльскіе. Дурное воспитаніе Ивана IV.

1547. Вѣнчаніе Ивана на царство.

Бракъ Ивана съ Анастасіею Романовною. Пожаръ и мятежъ въ Москвѣ. Перемѣна въ Иванѣ. Сильвестръ и Адашевъ.

1552. Покореніе казанскаго царства.

1556. Покореніе астраханскаго царства.

ИСПАНІЯ.	ФРАНЦІЯ.	АНГЛІЯ.
XVI в. **1556—1598. Филиппъ II**		XVI в.
Борьба со реформаціею.	Карлъ IX (1560–1574)	1558 — 1603. **Елизавета.**
Возстаніе Нидерландовъ. Введеніе въ Нидерландахъ инквизиціи. Союзъ «гёзовъ» для борьбы противъ притѣсненій Испаніи. Вильгельмъ Оранскій («Молчаливый») и графъ Эгмонтъ во главѣ недовольныхъ. Волненія въ народѣ и нападенія на католическія церкви. Герцогъ Альба правитель Нидерландовъ. Казни. Возстаніе сѣверныхъ штатовъ подъ предводительствомъ Вильгельма Оранскаго. Утрехтская унія (1578). Отложеніе сѣверныхъ штатовъ отъ Испаніи и *образованіе* ими *голландской реепублики.* Убіеніе Вильгельма Оранскаго. Продолженіе борьбы съ Филиппомъ. Содѣйствіе Англіи.	Гугенотскія войны. Екатерина Медичи и Гизы во главѣ католической партіи; Людовикъ Конде, адмиралъ Колиньи и Генрихъ Бурбонъ предводители гугенотовъ.	Окончательное устройство англиканской церкви. Развитіе англійской торговли, промышленности и мореплаванія (Ралей и Дреке).
1588. Война Филиппа съ Англіею. **Непобѣдимая армада.**	**1572. Варѳоломеевская ночь.** Генрихъ III († 1589)	Начало морскаго могущества Англіи. Казнь Маріи Стюартъ (1587)
	1593–1610 Генрихъ IV начин. династ. *Бурбоновъ.* 1598. **Нантскій эдиктъ** предоставленіе гугенотамъ свободы вѣроисповѣданія)	1588. **Непобѣдимая армада** противъ Англіи.
XVII в.	Поправленіе финансовъ. Улучшеніе сельскаго хозяйства. Герцогъ Сюлли министръ Генриха IV.	XVII в
Постепенный упадокъ Испаніи.		Іаковъ I (†1625).

ГЕРМАНІЯ.	ПОЛЬША.	РОССІЯ.
XVI в.	Сигизмундъ II Августъ послѣдній король изъ дома Ягеллоновъ.	Начало торговли съ Англичанами. Стремленіе Ивана IV къ Балтійскому морю. XVI в.
Послѣ Карла V императоромъ избранъ его братъ Фердинандъ, получившій еще раньше въ наслѣдственное владѣніе австрійскія земли и соединенныя съ ними (въ 1526 г.) Венгрію и Чехію.	**1569. Люблинская унія**—окончательное соединеніе Литвы съ Польшею.	Ливонская война. Распаденіе владѣній Ливон. ордена: южная часть (Лифляндія) поддается Польшѣ, сѣверная (Эстонія)—Швеціи. Война съ Поляками и Шведами. Неудачи Русскихъ. Удаленіе Сильвестра и Адашева. Смерть Анастасіи Романовны. Казни. Бѣгство Курбскаго. Опричнина. Разгромъ Новгорода. Обличенія митрополита Филиппа. Осужденіе и смерть Филиппа.
	Стефанъ Баторій (1572—1587).	Побѣды польскаго короля Стефана Баторія надъ Русскими. Осада имъ Пскова; мужественная защита Псковитянъ. Миръ 1582.
		1582. Покореніе Сибири (Именитые люди Строгановы. Ермакъ).
	Сигизмундъ III († 1632).	Θеодоръ Ивановичъ (1584—1598). **Борисъ Годуновъ** главный правитель. Учрежденіе патріаршества. **Прикрѣпленіе крестьянъ.** Смерть царевича Димитрія.
	1596. Церковная унія. Соборъ въ Брестѣ. Раздѣленіе западно русской церкви на православную и уніатскую.	**1598—1605. Борисъ Годуновъ — царь.**
XVII в.		Смутное время. XVII в.
Преслѣдованіе протестантовъ.		Появленіе самозванца въ Польшѣ. Содѣйствіе ему Сигизмунда III и польскихъ магнатовъ (Юрій Мнишекъ). Походъ Лжедимитрія въ Россію. Смерть Бориса. Переходъ московскаго войска (Басмановъ) на сторону самозванца. Вступленіе его въ Москву.
Унія протестантскихъ князей для защиты протестантизма (Фридрихъ V пфальцскій).		1605—1606. **Лжедимитрій I.**
		1606—1610. **Василій Шуйскій.**
		Появленіе новаго самозванца («тушинскій воръ»). Осада Троицкой лавры Лисовскимъ и Сапѣгою. Побѣды Скопина-Шуйскаго. Пораженіе при Клушинѣ. Сверженіе Василія Шуйскаго.
Лига католическихъ князей (Максимиліанъ баварскій; Фердинандъ австрійскій, впослѣдствіи императоръ германскій—съ 1619 г).		1610—1613. **Междуцарствіе.** Избраніе на престолъ королевича Владислава. Польскій гарнизонъ въ Москвѣ. Сигизмундъ III самъ хочетъ сдѣлаться москов. царемъ. Воззванія патріарха Гермогена. Походъ къ Москвѣ Ляпунова и неудача его. Взятіе Смоленска Поляками и Новгорода Шведами. Грамоты Троицкой лавры (архимандритъ Діонисій, келарь Авраамій Палицынъ). Кузьма Мининъ въ Нижнемъ-Новгородѣ. Походъ Пожарскаго и освобожденіе Москвы отъ Поляковъ (1612). Избраніе царемъ **Михаила Θедоровича Романова** (1613)

ФРАНЦІЯ.	АНГЛІЯ.	ПРУССІЯ.
XVII в.		XVII в.
Людовикъ XIII (†1643).		Соединеніе Пруссіи (преобразованной въ 1525 г. изъ владѣній духовно-рыцарскаго ордена въ свѣтское герцогство) съ Бранденбургскимъ курфюршествомъ въ рукахъ *Гогенцоллерновъ*.
Правленіе кардинала **Ришелье**.	Карлъ I (1625—1649).	Георгъ Вильгельмъ участникъ тридцатилѣтней войны.
Борьба правительства съ аристократіею и укрѣпленіе неограниченной королевской власти.	Борьба Карла съ Парламентомъ. Неоднократное распущеніе его. Долгій парламентъ захватываетъ верховную власть. Война между роялистами и парламентскою партіею.	
1643—1715. Людовикъ XIV.		1640 — 1686. **Фридрихъ Вильгельмъ** «великій курфюрстъ» основатель прусскаго могущества.
Регенство Анны Австрійской. Кардиналъ Мазарини правитель.		
Борьба съ аристократіею. Фронда.	1649. Казнь Карла I. **Оливеръ Кромвель** *протекторъ* англ. республики (1649—58).	Устройство арміи.
Съ 1661 г. Людовикъ XIV самъ вступаетъ въ управленіе.	1660. Реставрація Стюартовъ. Карлъ II (†1685).	Поднятіе внутренняго благосостоянія страны, заведеніе училищъ, основаніе фабрикъ, проведеніе дорогъ и каналовъ.
Окончательное подавленіе аристократіи и высшая степень могущества неогранич. королевской власти. Дѣятельность **Кольбера**. Развитіе промышленности и торговли (покровительственная система). Преобразованія въ арміи (Лувуа). Покровительство наукамъ и искуствамъ (писатели Мольеръ и Расинъ). Французскій языкъ дѣлается господствующимъ въ Европѣ. Дворъ Людовика XIV въ Версали. Строгій придворный этикетъ. Расточительность двора.	Изданіе habeas corpus...	Участіе въ войнахъ противъ Людовика XIV. Побѣда надъ союзниками Людовика Шведами при Фербеллинѣ (1675).

ГЕРМАНІЯ.	РОССІЯ.
XVII в.	XVII в.
1618 — 1648. Тридцатилѣтняя война. Импер. **Фердинандъ II** (1619—1637). Возстаніе Чеховъ противъ Фердинанда. Провозглашеніе Фридриха Пфальцскаго королемъ. **1620. Бѣлогорская битва.** Пораженіе Чеховъ. Уничтоженіе „грамоты величества“. Запрещеніе протестант. вѣроисповѣданія. Протестантскіе князья поднимаются на защиту реформаціи. Побѣды надъ ними **Тилли** и **Валленштейна.** Отставка Валленштейна. На помощь протестантамъ является **Густавъ Адольфъ** король шведскій. Взятіе Тилли Магдебурга и Лейпцига. **1631. Сраженіе при Лейпцигѣ.** Густавъ-Адольфъ занимаетъ Баварію и столицу ея Мюнхенъ. Валленштейнъ снова полководецъ. Раззореніе имъ саксонскихъ земель. Густавъ Адольфъ спѣшитъ изъ Баваріи на помощь Саксонцамъ. **1632 Сраженіе при Люценѣ.** Смерть Густава Адольфа. Перемѣна въ образѣ дѣйствій Валленштейна. Отрѣшеніе его отъ должности и убіеніе его. Франція становится открыто на сторону протестантовъ. Императоръ Фердинандъ III. **1648. Вестфальскій миръ.** Предоставленіе лютеранамъ и кальвинистамъ свободы вѣроисповѣданія. Признаніе полной независимости за всѣми германскими князьями и распаденіе вслѣдствіе этого Германіи на множество (до 300) мелкихъ государствъ. Уступка земель Франціи (Эльзасъ) и Швеціи (Померанія). Стремленіе импер. Леопольда I (1658—1705) искоренить протестанство въ Венгріи вызываетъ возстаніе. Венгрія поддается турецкому султану. Вторженіе Турокъ въ Германію **Осада Турками Вѣны.** Іоаннъ Собѣскій кор. польскій освобождаетъ Вѣну отъ осады (1683).	**1613—1645. Михаилъ Ѳеодоровичъ.** Водвореніе порядка и спокойствія. Уничтоженіе казацкихъ и разбойничьихъ шаекъ, бродившихъ по всей странѣ. Освобожденіе Россіи отъ Поляковъ и Шведовъ. Миръ съ Шведами въ Столбовѣ (1617) и уступка имъ финскаго прибрежья. Миръ съ Поляками въ Деулинѣ (въ 1618 г.) и уступка имъ смоленской области. Патріархъ **Филаретъ.** **1645—1676. Алексѣй Михайловичъ.** **1648. Возстаніе малороссійскихъ казаковъ** (Богдана Хмѣльницкаго). **1654. Подданство Малороссіи.** **1654.** Исправленіе богослужебныхъ книгъ и **начало раскола.** Патріархъ Никонъ. Война съ Поляками изъ за Малороссіи. По Андруссовскому миру (1667) Украйна по лѣвую сторону Днѣпра, Кіевъ и Смоленскъ отходятъ къ Россіи, а Украйна по правую сторону Днѣпра остается за Польшею. Возстаніе Стеньки Разина (1670) **1672. Рожденіе Петра В.** 1676—1682. Ѳеодоръ Алексѣевичъ. Запрещеніе мѣстничества.

ФРАНЦІЯ.	АНГЛІЯ.	ГЕРМАНІЯ.	ПРУССІЯ.
XVII в. Рядъ войнъ Людовика XIV за прирейнскія провинціи. Союзы противъ Франціи съ Голландіею во главѣ (Вильгельмъ Оранскій). Гоненія на протестантовъ. Отмѣна нантскаго эдикта (1685).	Іаковъ II (1685—1688). Свержені Іакова за стремленіе возстановить католицизмъ. **Вильгельмъ III Оранскій** (1688—1702). Участіе въ войнахъ противъ Людовика XIV.		XVII в.
XVIII в.			XVIII в.

1701—1713. Война за испанское наслѣдство.

Послѣ смерти Карла II испан. (правнука Филиппа II) наслѣдникомъ его объявленъ внукъ Людовика XIV Филиппъ Анжуйскій. Притязанія герман. императора на испанскій престолъ для своего сына. Союзъ противъ Людовика Германіи, Пруссіи, Англіи и Голландіи.

	Анна (1702—1714).		

Побѣды союзниковъ надъ Французами (Евгеній Савойскій, Мальборо).
Пораженіе Французовъ при Гохштедтѣ.

1713. Утрехтскій миръ (Филиппъ Бурбонъ признанъ испан. королемъ, отъ испан. монархіи отдѣлены Бельгія, Ломбардія и Неаполь и отданы Австріи, а Гибралтаръ Англіи).

1715 — 1774. **Людовикъ XV.**	1714. Георгъ I начин. *ганноверскую* династію.		
Развитіе крайней роскоши при дворѣ и въ высшихъ классахъ. Разстройство и безпорядокъ въ финансахъ. Угнетеніе низшихъ классовъ. Стѣсненіе промышленности. Неудовлетворительность судопроизводства.	1727—1760. Георгъ II. Министерство Вильяма Питта. 1760 — 1820. Георгъ III.	1740—1780. **Марія Терезія.**	1740—1786. **Фридрихъ II Великій.** **1756—1763. Семилѣтняя война.** Франція и Россія противъ Пруссіи. Вторженіе Фридриха въ Саксонію. Неудача его при Гроссѣ-Эгерсдорфѣ. Побѣда Фридриха надъ Французами при Росбахѣ (1757). Сраженіе при Цорндорфѣ (1758). **1759: Сраженіе при Кунерсдорфѣ.** Смерть Елизаветы разстраиваетъ союзъ противъ Фридриха. Отказъ Екатерины II отъ участія въ войнѣ. 1763. Губертсбургскій миръ.

РОССІЯ.

XVII в. | 1682. Избраніе царемъ Петра. Милославскіе возмущаютъ стрѣльцовъ. **Царевна Софья правительница** (до 1689 г). | XVII в.

Петръ въ селѣ Преображенскомъ. Забавы Петра. Потѣшные. Знакомство Петра съ иностранцами (Гиммерманъ, Лефортъ).

1689—1721. Петръ I Великій.

Азовскіе походы (1695—1696)

Путешествіе Петра за границу. Нововведенія Петра по возвращеніи.

Преобразованія Петра В.: Учрежденіе постоянной арміи и флота. Перемѣны въ управленіи: учрежденіе сената, синода, коллегій; раздѣленіе Россіи на губерніи. Изданіе табели о рангахъ. Введеніе подушной подати, ревизіи и рекрутскихъ наборовъ. Перемѣны въ семейномъ быту. Уничтоженіе затворничества женщинъ. Ассамблеи. Учрежденіе училищъ. Улучшеніе торговли и введеніе заводской и мануфактурной промышленности.

XVIII в. | **1700—1721. Великая Сѣверная война.** | XVIII в.

Союзъ Россіи, Польши и Даніи противъ Швеціи (Карлъ XII).

Карлъ XII нападаетъ на Копенгагенъ и принуждаетъ Данію къ миру.

1700. Пораженіе Русскихъ при Нарвѣ.

Карлъ XII въ Польшѣ. Усиленная дѣятельность Петра и продолженіе борьбы съ Шведами. Завладѣніе устьемъ Невы.

1703. Основаніе Петербурга.

Побѣды Русскихъ надъ Шведами на морѣ и на сушѣ. Вступленіе Карла XII изъ Польши въ Украйну. Измѣна Мазепы.

1709. Полтавская битва.

Карлъ XII возбуждаетъ прот. Россіи турецк. султана. **Прутскій походъ** (1711).

1721. Ништадскій миръ (пріобрѣтеніе Ингріи, Лифляндіи, Эстляндіи и части Финляндіи съ г. Выборгомъ) и *принятіе Петромъ титула императора.*

1725—1727. Екатерина I.
1727—1730. Петръ II. Меншиковъ и Долгорукіе. Ссылка Меншикова.
1730—1740. Анна Іоанновна (Биронъ, Остерманъ, Минихъ).
1740—1741. Іоаннъ VI Антоновичъ.

1741—1761. **Елизавета Петровна.**

Конецъ господства иноземцевъ. Разумовскіе, Шуваловы.

Основаніе московскаго университета.

М. В. Ломоносовъ (1711—1756).

Участіе въ семилѣтней войнѣ.

1761—1762. Петръ III.

ФРАНЦІЯ.	ПРУССІЯ.	АВСТРІЯ.
XVIII в.		XVIII в.
		1772. Участіе въ первомъ раздѣлѣ Польши.
1774—1793. **Людовикъ XVI.**	Заботы Фридриха II. о порядкѣ и правосудіи въ государствѣ. Установленіе свободы вѣроисповѣданія, равенства предъ закономъ, обязат. обученія.	1780—1790 **Іосифъ II.** Введеніе свободы вѣроисповѣданія, уничтоженіе инквизиціи и пытокъ. Отмѣна крѣпостнаго состоянія крестьянъ. Распространеніе народнаго образованія.
Попытки реформъ (Тюрго, Неккеръ) оканчиваются неудачею.		
1789. Начало великой революціи. Созваніе госуд. чиновъ. Третье сословіе объявл. себя „національнымъ собраніемъ“. Мирабо. Штурмъ Бастиліи. Реформы націон. собранія: ограниченіе королевской власти, равенство всѣхъ передъ закономъ, уничтоженіе привиллегій дворянства и духовенства, свобода вѣроисповѣданія, судъ присяжныхъ и пр.— Революціонное движеніе разростается. Вмѣшательство Австріи и Пруссіи и неудача ихъ. Низложеніе короля. **Франція—республика (1792).** Конвентъ. Якобинцы. Робеспьеръ, Дантонъ и Маратъ. 1793. Казнь Людовика XVI. Союзъ европ. государствъ противъ революціонной Франціи. Возстанія внутри страны. Комитетъ общественной безопасности. Господство Террора. Распущеніе конвента и учрежд. *Директоріи* изъ 5 членовъ.		1793. Участіе во второмъ раздѣлѣ Польши.
		1795. Участіе въ третьемъ раздѣлѣ Польши.
Возвышеніе Наполеона Бонопарта (род. 1769). **1797. Походъ Наполеона въ Италію** прот. австрійцевъ. **1798. Экспедиція Наполеона въ Египетъ.** 1799. Борьба Франц. въ Италіи съ Суворовымъ. Возвращеніе Наполеона. Сверженіе Директоріи и учрежденіе консульства. **Наполеонъ—первый консулъ.** Возстановленіе спокойствія и порядка въ странѣ. Побѣды надъ внѣшними врагами (при Маренго надъ Австрійцами въ 1800 г.).	Фридрихъ-Вильгельмъ III 1797—1840).	
XIX в.		XIX в.
1804. Наполеонъ—императоръ. Австрія и Россія противъ Наполеона. 1805. Побѣда Наполеона при **Аустерлицѣ**. Пруссія и Россія противъ Наполеона. 1806. Пораженіе Пруссаковъ при **Іенѣ**. 1807. Пораженіе Русскихъ при **Фридландѣ**. **1807. Тильзитскій миръ.** Введеніе *континентальной системы*. Завоеваніе Португаліи и Испаніи.	Войны съ Наполеономъ.	1804. Франць I наслѣдств. импер. *австрійскій*. Распаденіе германской (« священной римской ») имперіи.

АНГЛІЯ.		РОССІЯ.	
XVIII в.	Англійск. правительство начинаетъ притѣснять американскія колоніи установленіемъ новыхъ пошлинъ и налоговъ. Случай въ Бостонѣ. Возстаніе колонистовъ. **1774—1783. Сѣверо-американская война.** Сочувствіе Франціи. Волонтеры изъ Европы (Лафайетъ, Костюшко). **Франклинъ** въ Парижѣ. Открытый союзъ Франціи съ колоніями. Побѣды **Вашингтона** надъ англ. войсками. **1783. Версальскій миръ.** Англія признаетъ *независимость* американскихъ колоній. Образованіе 13 штатами **республики соединенныхъ штатовъ.** Вашингтонъ первый президентъ.	**1762—1796. Екатерина II Великая.**	XVIII в.
		1768—1774. Первая турецкая война.	
		1770. **Побѣды Румянцева** при Ларгѣ и **Кагулѣ.**	
		1770. Истребленіе турецкаго флота при **Чесмѣ.**	
		1772. Первый раздѣлъ Польши. Возвращеніе Россіи западно-русскихъ областей.	
		Пугачевскій бунтъ.	
		1774. По миру съ Турціею въ Кучукъ-Кайнарджи Россія получ. часть черноморскаго и азов. прибрежья (Новороссію). **Потемкинъ** намѣстникъ Новороссіи. Его дѣятельность по заселенію и устройству края. Построеніе новыхъ городовъ. Заведеніе промысловъ и ремеслъ.	
		1780. Вооруженный нейтралитетъ.	
		1783. Присоединеніе Крыма.	
		1787—1791. Вторая турецкая война.	
		Осада Потемкинымъ Очакова.	
		1789. **Побѣды Суворова** при Фокшанахъ и **Рымникѣ.**	
		1790. **Взятіе Измаила.**	
		1791. Миръ въ Яссахъ.	
		1793. 2-й раздѣлъ Польши (пріобр. Волыни и Подоліи). Возстаніе Поляковъ (Костюшко). Суворовъ въ Польшѣ. Взятіе Варшавы.	
		1795. Третій раздѣлъ и паденіе Польши (Россія получ. Литву и Курляндію).	
		Внутренняя дѣятельность Екатерины II. Созваніе коммиссіи для составленія новаго уложенія. Наказъ. Преобразованія въ областномъ управленіи: Учрежденіе о губерніяхъ, Жалованная грамота дворянству, Городовое положеніе. Распространеніе нар. образованія. Воспитательные дома. Бецкій.	
		1796—1801. **Павелъ I.**	
Дѣятельное участіе		Война Россіи въ союзѣ съ Австріею противъ Франціи. **1799. Походъ Суворова въ Италію** противъ французовъ. Побѣды Суворова при Требіи и Нови. Переходъ по Альпійскимъ горамъ.	
XIX в.	Англіи во всѣхъ войнахъ противъ Наполеона.	**1801—1825. Александръ I.**	XIX в.
		Преобразованія: Учрежденіе министерствъ и Государственнаго Совѣта. Сперанскій. Распространеніе народнаго образованія: основаніе университетовъ, гимназій и уѣздныхъ училищъ. Мѣры къ облегченію участи крестьянъ и предположенія о совершенномъ освобожденіи ихъ.	
		Участіе въ войнахъ противъ Наполеона.	
		Война съ Швеціею и пріобрѣтеніе всей Финляндіи (1809).	
		Война съ Турціею и пріобрѣтеніе Бессарабіи (1812).	

ЗАПАДНАЯ ЕВРОПА.	РОССІЯ

XIX в. **1812. Походъ Наполеона въ Россію. Отечественная война.** XIX в.

Вступленіе „великой арміи“ Наполеона въ Россію. Русскіе (Барклай де-Толли) отступаютъ внутрь страны. Взятіе Наполеономъ Смоленска. Императоръ Александръ въ Москвѣ. Кутузовъ главнокомандующій.

Бородинская битва (26 Августа 1812 г). Оставленіе Русскими Москвы (Ростопчинъ). Вступленіе туда Наполеона. Пожары въ Москвѣ. Ослабленіе великой арміи. Народная война. Партизаны. Побѣда надъ Французами при **Тарутинѣ.** Оставленіе Наполеономъ Москвы и отступленіе великой арміи. Рядъ пораженій Французовъ на пути: при Малоярославцѣ, Вязьмѣ, Красномъ. **Березинская переправа.**

1813. Война съ Наполеономъ Россіи, Пруссіи, Австріи, Англіи и Швеціи.

1813. Пораженіе Наполеона при Лейпцигѣ.

1814. Взятіе союзниками Парижа. Низложеніе Наполеона и возстановленіе на французскомъ престолѣ Бурбоновъ (Людовикъ XVIII).

1815. Возвращеніе Наполеона съ острова Эльбы. Сто дней.

1815. Пораженіе Наполеона при Ватерлоо (Веллингтонъ, Блюхеръ).

Вторичное низложеніе Наполеона.

1815. Вѣнскій конгрессъ. (Возстановленіе Франціи въ ея прежнихъ границахъ; учрежденіе „германскаго союза“ изъ 34 государствъ. Присоединеніе къ Россіи „царства польскаго“, къ Австріи—сѣверной Италіи, къ Пруссіи—части Саксоніи и рейнскихъ областей).

1815. Священный союзъ.

ОБЪЕДИНЕННАЯ БИБЛИОТЕКА И. К. П.

1825—1855. Николай I.

Война съ Персіею (1826—1828).
Война съ Турціею (1828—1829).
Изданіе Свода законовъ (1833).
Возсоединеніе уніатовъ (1839).
Крымская война (1853—1856).

1855, 19 февр. Восшествіе на престолъ Государя Императора Александра II.

Преобразованія:

1861. 19 февр. Освобожденіе крестьянъ.

1864. Земскія учрежденія и новое судопроизводство.

1874. Общая воинская повинность.

Военныя событія:

1859—1864. Покореніе Кавказа.
1867. Присоединеніе Туркестанской области.
1873. Походъ въ Хиву.

1877—1878. Война съ Турціею.

РОДОСЛОВНЫЯ РУССКИХЪ ГОСУДАРЕЙ.

I. ДОМЪ РЮРИКА.

Рюрикъ

Игорь=**Ольга.**

Святославъ.

Владиміръ Св. 980—1015.

Святополкъ Окаянный. | Борисъ. Глѣбъ. | **Ярославъ Мудрый** 1019—1054.

Всеволодъ.

Владиміръ Мономахъ 1113—1125.

Мстиславъ I В. | **Юрій Долгорукій** † 1157.

Изяславъ II. | **Андрей Боголюбскій** † 1174. | Всеволодъ III Большое Гнѣздо.

Мстиславъ II. | Ярославъ

Романъ | **Александръ Невскій** † 1263.

Даніилъ Галицкій † 1264. | Даніилъ Московскій.

Иванъ Калита 1328 — 1341.

Иванъ II.

Димитрій Донской † 1389.

Василій I.

Василій II Темный.

Иванъ III В. 1462—1505.

Василій III † 1533.

Іоаннъ IV Грозный.
1533—1584.

Θеодоръ † 1598. Димитрій.

II. ДОМЪ РОМАНОВЫХЪ.

Боярин Романъ Юрьевичъ Захарьинъ.

Никита.

Филаретъ (Θеодоръ).

Михаилъ 1613—1645.

Алексѣй 1645—1676.

Іоаннъ. | **Софія.** | **Петръ В.**=Екатерина I. 1689—1725.

Алексѣй (отъ 1-го брака) | Анна. | Елизавета.

Петръ II. | Петръ III=Екатерина II 1762—1796.

Павелъ I.

Александръ I. 1801—1825. | Константинъ. | **Николай I** 1825—1852.

Александръ II съ 19 февр. 1855.

Примѣчаніе:

Знакъ = означ. супружество.
» † » годъ смерти.